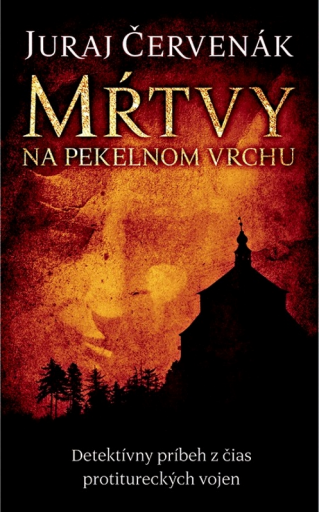

JURAJ ČERVENÁK

MŔTVÝ

NA PEKELNOM VRCHU

The background of the cover is a dramatic, fiery landscape. A large, bright orange and yellow sun or fireball dominates the center, casting a glow over the scene. In the foreground, the dark silhouettes of a church with a steeple and a line of evergreen trees are visible against the dark ground.

Detektívny príbeh z čias
protitureckých vojen

MŔTVY

NA PEKELNOM VRCHU

JURAJ ČERVENÁK

MŔTVY

NA PEKELNOM VRCHU

Prvý prípad kapitána Steina
a notára Barbariča

slovar

Text © Juraj Červenák 2013
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2013

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-0814-3

KAPITOLA PRVÁ

*Stein príde s krížom po funuse, zvíta sa
s obávaným Čiernym begom a musí prijať
úlohu, ktorá mu vonkoncom nie je po chuti.*

Začiatkom apríla 1598 už bola jar v plnom rozpuku.

Cesta do Rábu však smrdela krvou a hnilobou.

Ako sa Stein blížil k mestu, bolo to čoraz horšie. Nepomohol ani vánok, prehŕňajúci šachoriny a háje medzi dunajskými ramenami; rozklad dokonca prebil aj pach konského potu. Štebotanie menšieho vtáctva vystriedal chrapľavý krik havranov a krkavcov, ktoré v stohlavých krdloch križovali oblohu. Steina napokon premohol dojem, že aj na tých sviežo zelených nivách ulpel akýsi sivý, plesnivý povlak.

Namrzene si hundral popod nos. Niežeby ho mal háklivý. Na vojnových ťaženiach bol pach smrti verný spoločník; dávno si naň zvykol. Viac ho škrelo, čo to všetko znamená.

Bolo po boji. Prepásol všetku zábavu.

Za stromami, ktoré slúžili namiesto šibeníc, sa konečne ukázali hradby. Rieka zabočila, cesta tiež a Stein vyšiel na rozľahlé priestranstvo pred Bielou bránou.

Bol najvyšší čas ju prekrstiť. Múry okolo portálu hyzdili čierne šmuhy, takže vyzeral ako ústa odsúdenca, ktorému vypaloval jazyk nešikovný kat. Stein skúseným okom preletel masívne bastióny a kurtiny medzi nimi, no nezaznamenal žiadne novšie výtlky po delostreľbe. K obliehaniu teda nedošlo, pevnosť musela byť dobytá ráznym útokom na bránu. Polmesiace, ktoré nad mestom vztýčili v deväťdesiatom štvrtom, konečne zmizli a nad cimburím opäť viali kresťanské zástavy – dvojhlavá čierna orlica Habsburgovcov, Pálffyho zlatý jeleň či Schwarzenbergova strieborná veža.

Tiahly krik primäl Steina skloniť pohľad. Vodnú priekopu lemovali špicaté koly a na nich narazené ľudské hlavy, kusy rozštvrtených tiel či celé mŕtvolý. Slnko, hmyz a vtáky už na nich odviekli kus práce, no Stein odhadoval, že najstaršie majú tak päť, šesť dní. K bitke teda došlo v posledných marcových dňoch.

Krik sa zmenil na rev, potom na škrek. Z hlasu sa stratilo čokoľvek ľudské, dokonca aj zúfalstvo a nevýslovná bolesť. Stein sa ponoril do početného davu na predmostí – napospol muži vo vojenských kabátoch, husárskych kyrysoch a dolománoch. Keď ich začal rozhrňať, viacerí sa podráždene otočili a chceli bezočivca okríknuť. Pri pohľade na statného jazdca s naježenými fúzmi a pichlavými očami však prežreli nadávky, krotko cúvli a ne jeden strhol pokrývku hlavy a sklopil zrak. Zhromaždením sa širil mrmlaný chýr.

Vreskot medzitým prešiel do chrčania. Nad hlavy v kloúbkoch, kučmách a prilbiciach sa vzniesol kôl a na ňom ešte sa trasúce nahé telo. Vyholená hlava a dlhé čierne fúzy prezrádzali, čo je nešťastník zač.

Dav zborovo zahučal, krutý posmech sa miešal s preklišaním mohamedánskych psov.

Steina zastavil až šík uhorských jazdcov. Práporčík držal vlajku s nevelmi pompéznou striebornou kačicou. Ferenc Nádasdy k nej rád pridol tri dračie zuby, ktoré vyžeril od Báthoryovcov.

„Ďalší!“ zaburácal vysoký vranovlasý jazdec a otočil sa k hŕstke kľačiacich zajatcov. Pohľadom však zavadil o Steina. Zmraštil čelo, otočil koňa a popchol ho k husárskemu šíku. Jazdci sa bez vyzvania rozostúpili.

„Stein! Pri všetkých kostiach na moháčskom poli, si to ty?“

„Vaša milosť,“ sklopil Stein zrak.

„Do kravského zadku s titulmi!“ stiahol si pán Šárváru a Čachtíc rukavicu, tmavú a stvrdnutú od zaschnutej krvi.

„Kde sa tu berieš, starý kumpán?“

Stein stisol podávanú ruku; dlane mozoľnaté od zbraní o seba takmer zaškrípali. „Skôr sa spýtaj, kde som si doteraz mastil bachor, že som zmeškal také slávne víťazstvo. Lenže po ríši sa rozprávalo, že ofenzíva začne až volakedy na Juraja.“

„Pravdaže sa rozprávalo,“ vyceril Nádasdy žlté zuby. „A riadne nahlas, aby to začuli aj mohamedánske uši.“

„Ach tak, rozumiem,“ pozrel Stein na rozbitú bránu. „Vyšlo to? Zastihli ste ich nepripravených?“

„Niežeby sa nebránili. Vyskočili spod perín ako čerti z pece, schmatli šable a raz-dva ich boli plné ulice. Pechotu odrazili, do mesta musela vtrhnúť Pálffyho jazda. Také krviprelievania svet nevidel od Ostrihomu. Tristo mužov sme stratili v boji, tristo pri výbuchu prachárne v severozápadnom bastióne; Ali paša ho dal vyhodiť do ľufu, aby si kryl ústup.“

„A pohanské straty?“

„Tisícpäťsto čiernych duší sa varí v Luciferovom kotle. A ďalšie pribúdajú.“ Nádasdy sa obzrel. Jeho muži strhli šatstvo z ďalšieho zajatca, zvalili ho tvárou k zemi a na členky mu priviazali popruhy, pripnuté k chomútom dvoch ťažných koní.

„Chýry o diabolskom Čiernom begovi budú zase o čosi strasidelnejšie,“ utrúsil Stein. „Chceš tromfnúť Vlada Narážača?“

„Vo vojne ti zlá povest' poslúži lepšie ako odvážne srdce. Obracia nepriateľa na útek, ani nemusíš ťať šablou. Táto chamraď mala jednoducho smolu. S grófom Cseszneykom sme prenasledovali Ali pašu a jeho mužov smerom k Budínu. Pod Ostrihomom sme však skrížili cestu veľkému oddielu akindžiov. Mierili na sever, akiste drancovať na Hornej zemi. Tak sme pašu nechali zdúchnuť a radšej udreli na tú chamraď. Dobrých tristo zdochlín zostalo hniť na mieste, dva tucty nevercov sme vzali do zajatia. Pošťastilo sa nám lapiť veliteľa, toho dal Pálffy natiehnuť na mučidlá. Ostatných nakázal poslať na hnojisko, nuž reku dožičím chlapom trochu rozptýlenia.“

Plesol bič a záprah potiahol Turka proti kolu, ktorého hrot mu Nádasdyho zbrojnoši nasmerovali medzi nohy. Neborák vytreštil oči a zavyl, až sa od hradieb vrátila ozvena.

„Nedaj sa zdržiavať od zábavy, kapitán,“ povedal Stein a popchol koňa. „Treba sa mi hlásiť u maršala naspäť do služby.“

„Večer ťa ale pozývam na kalíšok dobrej hornozemskej slivovice,“ zavolať Nádasdy a musel zvýšiť hlas, lebo Turkov rev nabral na intenzite.

„Iba na jeden?“ prehodil Stein cez plece.

Husársky veliteľ sa zasmial a zvrtol pohľad ku kolu a zajatcovi. „Čo sa s ním maznáte, azaňád?! Aj moja žena má pre tortúru väčšie nadanie ako vy!“

„Stein!“ pokynul poľný maršal Adolf von Schwarzenberg.
 „Len smelo. Sluha! Jedlo a víno pre kapitána!“

Stein kráčal dlhou sieňou. Noví páni Rábu ešte neodstránili prepychové turecké zariadenie – na oknách žalúzie a pestrofarebné závesy, na podlahe huňaté orientálne koberce, namiesto stolov a stoličiek taburety, podušky a nízke pohovky, na stenách kaligrafie, v rohu dokonca vodná fajka a *rahle*, podstavec s koránom. To posledné Stein považoval za neslýchané rúhanie.

Samotné mesto napriek oslavám vzbudzovalo skôr bezútešné pocity. Smrdelo horšie ako predmostie a kam sa človek pozrel, videl iba ošarpané, sčernené múry, prepadané strechy a spálené zariadenie za vybitými oknami. Nebolo to však dielo Turkov, ani nedávneho boja – mesto dali zničiť rábski velitelia Lambert a Hardegg počas tureckého obliehania v deväťdesiatom štvrtom. Po kapitulácii obrancov tak sultánovo vojsko vstúpilo do spáleniska. Nečudo, že mesto pomenovali *Yanik Kale* – Spálená pevnosť.

A za tie štyri roky mohamedánskeho bašovania sa Ráb nepozviechal. Ako-tak zachovaný Biskupský palác a jeho hlavná palota preto pôsobili ako ostrovček civilizácie uprostred všeobecnej spúšte.

Stein zastal na kraji koberca – čižmy mal pokryté prachom i horšími vecami, do ktorých šliapol, odkedy vonku zosadol z koňa. S klobúkom v hrsti klesol na pravé koleno; keď ohýbal ľavé, musel zaťať zuby.

„Vaše milosti,“ sklopil zrak k pestrofarebným ornamentom.

Druhým mužom v dvorane bol gróf Miklós Pálffy, župan Komárnanskej stolice, veliteľ uhorských vojsk v pohraničí a vrchný kapitán banskej oblasti. Na rozdiel od srdečne naladeného Schwarzenberga vítal Steina zachmúreným, skúmavým, akoby nedôverčivým pohľadom.

„Stále krívate, Stein,“ zašomral. „Pri kľakaní ste premáhali značnú bolesť.“

Stein vzhliadol. „To nič nie je, pane. Len som stápnutý po dlhej jazde...“

„Naozaj? Vstaňte.“

Stein sa nadýchol, stisol čeluste a začal sa dvíhať. Uprostred pohybu sa však zaknísal a musel sa o ľavé koleno zaprieť dlaňou.

„Máte pravdu, gróf,“ zamračil sa aj Schwarzenberg. „V podobnom stave ho váš felciar prepustil do domáceho liečenia. Ak sa to za celú zimu nezlepšilo, ťažko dúfať...“

„Nie som mrzák, vaša milosť,“ namietol Stein podráždene. „Nechodím o palici. Iste, keď sa mení počasie, alebo strávim dlhší čas v sedle, koleno si cítim...“

„Čo je to za tón, Stein?“ zavrčal Pálffy. „Mne vrany nevyzobali oči ako tým mrcinám pred bránou. Každého z nás vojna s pohanom zjazvila, ale vy očividne trpíte. Ten šíp z Dotisu musel narobiť viac neplechty, než lapiduch predpokladal. Vlastne sa čudujem, že ste sa za týchto okolností vrátili k vojsku.“

Stein len sťažka rozlepil namosúrene zovreté pery. „Vojna je jediné remeslo, akým som sa kedy živil, milosť. Nič iné nedokážem.“

„Koľko máte rokov, Stein?“

„V júni štyridsať.“

„Žiadny mladík. Boh málokomu dopraje dožiť sa takého veku v plnom zdraví. Dúfal som, že sa v opatere manželky a služobníctva plne zotavíte. No váš stav sa od jesene vôbec nezlepšil. Nie je načase zavesiť meč na kliniec a požiadať vojenskú radu o rentu? S vašimi zásluhami nebude zanedbateľná.“

„Pane,“ zovrel Stein sánky, „nevrátim sa domov. Prišiel som bojovať, v službách jeho veličenstva a vašich milostí lúskať pohanské lebky. S mečom stále narábam zručne a ani pri streľbe sa mi netrasie ruka. Aj s čaptavou nohou viem byť osožný!“

Pálffy a Schwarzenberg si vymenili pohľady. Maršal zdvihol obočie, uhorský veliteľ pokrčil plecami. Znovu zamyslene pozreli na Steina. Cez odchýlené okno doliehali hlasy z nádvorja – zmes maďarčiny, nemčiny, češtiny, slovenčiny, španielčiny a valónskej francúzštiny.

„Čo s vami, keď už ste merali cestu cez pol ríše...“ vzdychol si Pálffy po dlhšej odmlke. „Napokon, hlavu máte stále na krku. Hlavu, čo nám už viackrát dobre poslúžila. Myslím, že ju máme čím zamestnať.“

Kým sa Stein stihol spýtať, sluha doniesol tácku s jedlom. Stein sa nedal dvakrát núkať; dal lokajovi plášť a klo-

búk, s ďalším priduseným syknutím sa posadil na po-
dušku, pripil si s pánmi dobrým jágerským vínom a načal
pečeného pstruha.

„Ako sa vám darí na Silberštejne?“ nadhodil Schwarzenberg.

Stein naňho úkosom pozrel. Maršal sedel s hlavou trochu afektovane zdvihnutou, briadka vystrčená cez čipkové okružie, fúzy vykrútené dohora ako dva čertovské rožky.

„Dobre, vaša milosť. Ďakujem za opýtanie.“

Pálffy sa zachechtal. „Naučte sa lepšie klamať, kapitán. Čo je tá Strieborná skala vlastne zač?“

„Hrad na úpäti Krkonôš,“ odvetil mu Schwarzenberg.

„Daroval som ho kapitánovi za zásluhy pri Ostrihome. Predtým bol v správe Zilvárovcov.“

„Opustili hrad pred desiatimi rokmi,“ utrúsil Stein.

„Uprednostnili meštiansky život v novom kaštieli vo Vlčiciach.“

„Samozrejme,“ uškŕňal sa Pálffy. „Na hrade v horách im primázali gule ku stoličkám. A ako sa zdá, ani vášmu zdraviu pobyt na tom mieste neprospieva. Dúfam, že aspoň vaša rodina netrpí nedostatkom.“

Steinove čeluste sa zastavili.

„Alebo sa mýlim?“ zvädli Pálffymu kútiky úst.

„Boh dáva, Boh berie,“ vysúkal zo seba Stein, keď prežrel sústo. Nato sa chopil čaše a vyzunkol ju na dúšok, nevycho-
vane, krčmovo, až mu cícerky stiekli po brade na kazajku. Sluha mu na Schwarzenbergov pokyn dolial, pánom takisto.

„Mrzí ma, že som zmeškal dobytie pevnosti,“ odkašlal si Stein.

„V skutočnosti, kapitán,“ Pálffy bol zjavne rád, že zmenili tému, „ste sa na víťazstve podieľali.“

Stein naňho spýtavo pozrel.

„Nevšimli ste si roztriešтенú Bielu bránu? Použili sme rovnaký úskok ako vlani v Dotise. Váš nápad.“

„Nielen môj, pane. Vymysleli sme ten plán spolu s pánom z Pernštejna.“

„Ako vždy skromný,“ poznamenal Schwarzenberg.

„To nie je skromnosť, vaša milosť. Len nemám rád prikrášľovanie a prekrúcanie faktov. Smiem sa opýtať, ako presne ste pohanov vydurili?“

„Prekvapili sme im dvadsiateho ôsmeho po zotmení,“ rozprával maršal ochotne. „Naši zvedovia zachytili správu, že v Rábe očakávajú proviant a strelivo z Budína. Tak sme opäť vyslali falošnú kolónu s troma turecky hovoriacimi jazdcami v čele. Kým sa dohadovali so strážami, po moste prešli vozy ukrývajúce francúzskych strelmajstrov. Hliadka lešť prekukla, došlo k potýčke. Než však handrové hlavy stihli spustiť poplach, podarilo sa nám pripevniť na bránu petardu a La Marche ju odpálil. Pamätáte si La Marcha?“

„Isteže.“

„Pripravil naozaj dobrú nálož – brána sa rozletela na márne kúsky. Po moste zaútočili oddiely, ktoré sa dovtedy skrývali južne od hradieb. Ďalší muži medzitým po rebríkoch preliezli hradby, takže v okamihu zničenia brány mohli zaplaviť ulice. Napriek všetkému sa mohamedáni rýchlo spamätali a začali sa brániť ako vlky.“

„Našťastie dnu vtrhli jazdci pod Nádasdyho a Csesznekyho velením a vývoj bitky zvrátili,“ doplnil Pálffy. „Je to veľké víťazstvo kresťanov a pravého Boha. Každú chvíľu očakávame príchod arcivojvodu Mateja. Chce bojisko vidieť na vlastné oči.“

Stein sa opäť zamračil. „Teraz si už nikdy neodpustím, že som prišiel neskoro.“

„Vojna sa ešte neskončila, kapitán,“ pripomenul Pálffy. „Kým sa na uhorskú pôdu vyprázdňujú mohamedánske rite, mužovi vašich kvalít nájdeme uplatnenie.“

„Ako sa môžem pripojiť ku kopaniu do tých zadkov, pane...“

„Môžete, Stein,“ naklonil sa vojvodca v kresle, lakte na okrajoch opierok. „Vyšlem vás na Hornú zem. Presnejšie povedané, do banských miest.“

Stein zdvihol huňaté obočie. „To nie je vojnová oblasť, pane.“

„Ako sa to vezme, kapitán. Aj v tyle prebieha krutý zápas. Často ukrutnejší ako priamo na bojisku.“

„Intrigy, vaša milosť? To nie je nič pre mňa...“

„Nepredbiehajte, kapitán.“ Pálffy si chlipol vína. „Nádasdy a Cseszneky po páde pevnosti prenasledovali Ali pašu a ďalších utečencov smerom k Budínu...“

„Počul som, vaša milosť. Čierny beg mi rozprával o družine akindžiov, ktorú cestou rozprášili.“

„Družina? Vyše tristo po zuby ozbrojených hrdlorezov. Na kresťanskej pôde mohli napáčať neslýchanú spúšť. Navyše, ich odabaši na mučidlách priznal, že ich nevyslal nejaký miestny sandžakbeg, ale sám Ahmed-paša z Budína.“

Stein sa zachmúril. „Kam mali namierené?“

„Schemnitz. Strieborná Štiavnica, najbohatšie banské mesto v Uhorsku.“

„Banské mestá sú dobre chránené. Pevnosti ako Pukanec, Bzovík, Levice...“

„Kapitán,“ prerušil ho Pálffy, „ako veliteľ banskomestského kapitanátu viem, kde presne sú vartovky a signalizačné stanovištia, aká je sila posádok v hradoch a mestách. Napriek všetkým opatreniam Turci do oblasti prenikajú. Aj v štiavnickom chotári sa viackrát objavili, vydrancovali blízke dediny, množstvo ľudí pobili, ešte viac odvliekli do otroctva. Vítalo mi v hlave, ako to dokázali. Prešmyknúť sa do hôr nie je len tak. Treba poznať chodníčky, pozície hliadok...“

„Prebhlíci,“ povedal Stein. „Vždy sa nájde sviňa, ktorá za pár grošov ukáže pohanom cestu. Podaktoré pluhy si z toho spravili výnosné živobytie.“

„Dal som zopár takých lámať v kolese a zavesiť na hák. No vždy sa vynoria noví. Odabaših o oddiel mal na dohodnutom mieste čakať horský sprievodca.“

„Kde presne?“

„V opustenom mlyne na Krupinici asi míľu za Paláštom. Dohoda vraj znela, že tam bude čakať každý večer do druhej nedele po Veľkej noci. Napadlo mi, že niekoho pošlem, aby zradcu vysnoril a zatkol. A práve vtedy seržant ohlásil váš príchod. Ťažko v tom nevidieť znamenie.“

Stein sa zhlboka nadýchol. „Môžem byť úprimný, vaša milosť?“

„Doteraz ste neboli?“

„Lapať zapredanca po hornozemských grúňoch dokáže hocijaký žoldnier.“

Pálffy pokýval hlavou. „Lenže tým výsluch neskončil, kapitán. Odabaši spieval ako slávik v sultánovej zlatej klietke. Prezradil, že nezamýšľali plieniť v okolí Štiavnice, ale priamo v meste.“

Stein zdvihol obočie. „Je dobre opevnené, nedávno ste v tej oblasti posilnili všetky posádky...“

„Odabaši nám za prísľub rýchlej smrti vyskuvíňal, že je tu ešte jeden zradca. Ahmed-paša vraj uzavrel spojenectvo s mešťanom, ktorý pozná spôsob, ako dostať Turkov do Štiavnice.“

Stein sa mračil ako pohanský boh hromu. No už to nebol pôvodný odmietavý postoj – v tmavých očiach vírili otázky a útržky možných odpovedí.

„Čo vravíte teraz, kapitán?“ usmial sa Pálffy. „Znie vám to ako poslanie hodné vašich schopností? Pôjdete ku Kru-pinici a zajmete horského sprievodcu. Od neho zistíte, kto mal nepriateľov čakať za štiavnickými humnami.“

„A ak zradcu v mlyne nechytím? Môže sa stať všeličo...“

„Pôjdete do Štiavnice a vypátrate zradcu inak. Verím, že niečo vymyslíte. Dostanete sprievodný list, v ktorom vám zverím plnú moc, akoby som na vašom mieste bol ja sám. Kapitánovi banskej oblasti vyjde mestská honorácia vo všetkom v ústrety.“

„To im nebude voňať,“ ozval sa Schwarzenberg. „Štiavnica je slobodné mesto, mešťania sa radi považujú za nezávislých na šľachte, ba aj na panovníkovi...“

„Kapitán ich z tej ilúzie rázne preberie, nemám pravdu?“ oprel sa Pálffy do kresla. „Ste bystrá hlava, Stein. Ten plán s dobytím Dotisu sa vyrovná Odyseovmu trójskemu koňovi. Nech sa na to dívam akokoľvek, neviem si predstaviť nikoho vhodnejšieho na túto úlohu.“

„Nehovoriac o tom, že sa zbavíte krívajúceho kripla, ktorý by tu len zavádzal,“ utrúsil Stein.

Obaja vojvodcovia sa zamračili.

„Pozor na jazyk, Stein,“ povedal Pálffy chladne. „Aby sme vašu povestnú trúfalosť nezačali považovať za bezočivosť.“

Kapitán opäť sklopil zrak, no ospravedlnenia sa ani tentoraz nedočkali.

„Teda dohodnuté,“ uzavrel uhorský vojvodca. „Viem si predstaviť, aký ste utrmácaný z dlhej jazdy, ale isto chápete, že na cestu treba vyraziť čo najskôr. Doplňte si zásoby stravy a streliva a môžete pokračovať. Pamätajte, že hoci sme jeden pohanský nájazd zmarili, bola to iba šťastná ná-

hoda. Kým má paša tajného spojenca v najbohatšom banskom meste, neprestane prahnúť po tamojších pokladoch. Zradcu treba za každú cenu odhaliť a zneškodniť!“

„Ako rozkážete, vaša milosť,“ kapituloval Stein. „Pôjdem sám, alebo mi pridelite ozbrojený sprievod?“

„Už z povahy poslania vyplýva, že neslobodno ísť s bubnom na zajace...“

„Takže sám.“

„Dostanete pobočníka. Jedného, ale nadmieru osožného. Najmä ak bude potrebný útrpný výsluch.“

Schwarzenberg vrhol na Pálffyho prevrapený pohľad. „Jaroš?“

„Kto iný?“

„Tu sa nám zíde viac.“

„Máme dosť iných katov, choďte sa pozrieť pred bránu.“

„Nie sú takí talentovaní. Ten mládenec odabašihu ledeva poštekli a kacír začal zavýjať ako prekliata duša na dne Gehenny...“

„No práve,“ pohlol Pálffy plecami, akoby ho zamrazilo na zátylku a chcel si lepšie pritiahnúť golier. „Sám sa necítim v jeho blízkosti dobre. Je na ňom čosi... Ani to neviem pomenovať. Z trýzne, ktorú spôsobil Turkovi, mal potešenie. Ale nie také hulvátske a uslintané ako podaktorí surovci, čo sa nájdú v každom vojsku. Prúdilo pod povrchom, len oči ho prezradili. Fuj. Ale niečo mi vraví, že tuná s kapitánom by si mohli rozumieť.“

„Myslíte? Nespomínam si, že by som Jaroša počul vysloviť čo len jednu súvislú...“ Maršal sa zarazil, lebo postrehol Pálffyho úškrn. „Ach tak. Iste. Už rozumiem.“

„Aby som nezabudol,“ pozrel Pálffy na Steina, ktorý s tlmeným zastenaním vstal, „odabaši s dušou na jazyku spomenul aj miesto, kde mal akindžiov a horského sprievodcu čakať druhý zradca. Je na ňom jedna z vartoviek, ktoré strážia prístupové cesty k Štiavnici.“

„Počúvam, pane.“

„Pekelný vrch.“

Stein zamyslene pokýval hlavou, ešte raz sa uklonil a zamieril ku dverám.

Dúfal, že Čierny beg už skončil s krvavou kratochvíľou, aby čo najskôr uskutočnili plány zahŕňajúce pálenku.

KAPITOLA DRUHÁ

Stein a Jaroš putujú na Hornú zem, spriadajú plány a v opustenom mlyne nájdu, čo nehľadali.

Rušali pozdĺž Dunaja. Krátko popoludní dorazili do Komárna, no ani neprešli k pevnosti na severnom brehu, najedli sa v hostinci a pokračovali až do polnoci. Nasledujúceho dňa okolo poludnia zazreli majestátne hradby Ostrihomu. Stein pod nimi naposledy stál v deväťdesiatom piatom, keď cisárske vojská pod velením Karla Manfreda a arcivojvodu Mateja Habsburského vydrapili mesto a pevnosť z tureckých paprčí.

Na spomínanie nebol čas. Stein kývol na Jaroša a po plávajúcom moste prešli na severný breh. Od Palánku klusali k Hronu, prebrodili ho a potom už smerovali na severovýchod, rovno k Paláštu.

Boli to vojnou zjazvené končiny. Ešte pred pár rokmi povodím Ipla prebiehala pohraničná línia medzi Tekovskou župou a Sečianskym sandžakom. Dediny tu boli zväčša spustošené, v rozvalinách sa darilo len burine, potkanom a vrabcom.

Na tretí deň dorazili do Šágu. Neďaleko opevneného kláštora, otlčeného dvoma tureckými útokmi i cisárskym obliehaním spreď štyroch rokov, stál hostinec.

„Zostaneme do rána,“ rozhodol Stein.

Jaroš, ako zvyčajne, nenamietal ani neprítakal. Od Rábu z neho nevypadlo viac ako tucet slov. Steinovi to vyhovovalo, nemal náladu na zbytočné reči.

Napokon, nikdy nemal náladu na zbytočné reči.

Ustajnali kone a zasadli k stolu v kúte, odkiaľ mali prehľad o celom šenku. Ich výstroj a výzbroj priťahovala nemalú pozornosť. Stein postrehol, že po ich príchode rýchlo

dopilo a zdúchlo zopár podozrivých zjavov. Inak si kradmé pohľady nevšímal, tobôž aby ich opätoval.

Nepochodilo ani obsluhujúce dievča, ktoré krčmár poslal zvrtať sa okolo hostí s ťažkým mešcom. Jaroš síce úkosom pozrel do výstrihu, vystavovaného na obdiv pri kladení džbánov a tanierov na stôl, no Stein na radodajku zagánil tak nevľúdne, že si živôtik napravila ako pred farárom a nechala ich samých.

Bez slova sa najedli šošovicovej polievky a pečených jaterníc s kyslou kapustou a čerstvým chlebom. Potom pri spratanom stole popíjali pivo. Vonku sa medzičasom zotmelo. V krčme sliepňali sviečky, kahance a veľké otvorené ohnisko. Stein odsunul svietnik a rozprestrel na stole mapu, ktorú dostal od Pálffyho.

„Do Paláštu je to ešte asi sedem míl,“ ukazoval špinavým nechtom. „Ak sa nepokazí počasie, do obeda sme tam. Krupinica preteká touto dolinou, mlyn je zhruba tu. Musíme ho nájsť sami. Keby sme sa vypytovali, zradcovi by sa to mohlo dostať do uší – ak chodí každý večer čakať do mlyna, ani cez deň nebude ďaleko. Nesmieme ho vyplašiť. Prezrieme mlyn a nachystáme pascu. Aký ste strelec, kaprál?“

Mladík zavrtil hlavou. „Len chladné zbrane, pane.“

Stein pozrel na lavicu, kde si Jaroš odložil opasok. V pútkach z kože a železa viseli masívny tesák s dlhou rukoväťou a veľký obojručný meč so záštitou a hlavicou bez akýchkoľvek ozdôb.

„Viete sa oháňať tou rárohou? Musí byť ťažká ako klát.“

Jarošovou tvárou prvýkrát preletelo čosi ako pocit – krátky záblesk v očiach, zavlňenie žuvacích svalov na spodnej čelusti.

„Je to dar od otca, pane.“

„To má byť odpoveď?“

„Cvičil som s *tou rárohou* od chvíle, čo som ju vládol zdvihnúť. Takisto s tesákom.“

Stein pozrel Jarošovi do očí. Už zase boli nepreniknuteľné. Kývol hlavou.

„Plán je takýto: Vy budete striehnuť vnútri. Požičiam vám pištoľ. Chcete túto kratšiu alebo radšej dlhú jazdec-kú? Španielska alebo koliesková zámka?“

„Naozaj nie som dobrý strelec, pane.“

„Pochopil som, kaprál. V ideálnom prípade k streľbe vôbec nedôjde. Pištoľou len zastrašíte a zmravníte protivníka.“

„Rozumiem.“

„Ja s puškou zaujmem vhodnú pozíciu vonku a zaisťím okolie – pre prípad, že by zradca predčasne zaňuchal pascu, alebo sa mu podarilo uniknúť z mlyna.“

„Neunikne, pane.“

Stein znovu prikývol. „Potrebujeme toho psa živého. Otázky?“

„Nie, pane.“

Tentoraz im pitie doniesol hostinský. Stein odsunul prázdny pohár z rohu mapy, ktorá sa hneď zrolovala.

„Nech vám slúži na zdravie, páni oficieri,“ ukláňal sa šenkár. „Na prvý pohľad vidno, že ste udatní turkobijci. Smiem sa spýtať, čo vás priviedlo do našich končín?“

„Nie,“ odsekol Stein.

„Chápem. Netrpím zvedavosťou a nemám vo zvyku strkať nos do cudzích záležitostí...“

„Dobre.“

„Pýtam sa v snahe pomôcť, poradiť, ukázať smer. Hostincom sa premelie veľa ľudí, veľa cenných poznatkov. Za drobný poplatok...“ Krčmár zmlkol, pretože zachytil Steinov pohľad.

„Jediné, čo potrebujeme,“ povedal kapitán, „sú dve posteľe bez ploštic.“

Krčmár pozrel aj na Jaroša, či nezachytí vlúdnejší výraz, ale škaredo sa mylil – z mladíkových nehybných, akoby mŕtvych očí mu po chrbte prebehol mráz.

„Ako ráčite,“ uklonil sa a odklusal k výčapu.

Sedeli a popíjali. Krčma bola nezvyčajne mĺkva, hostia sa zdržali zvyčajného spevu, hulákania a pokrikovania oplzlostí na kelnerku; tlmene dudrali s hlavami nízko nad stolmi a sem-tam sa ukradomky pozreli na ozbrojencov.

„Akého ste vierovyznania, kaprál?“ spýtal sa nečakane Stein.

Jaroš zaostril zrak, akoby sa vedomím vrátil z iného času a priestoru. „Katolík, pane.“

„Dobre. Vaše celé meno?“

„Bohdan Jaroš.“

„Odkiaľ pochádzate?“

„Z Prahy.“

„Poznám jedného Jaroša z Prahy. Našťastie len z počutia.“

„Myslíte Václava Jaroša.“

„Koho iného? Majster ostrého meča Starého mesta pražského a najvyšší kat Koruny českej.“

Jaroš naňho hľadel a úzku tvár, ktorej bledosť ešte zvýrazňovali čierne vlasy po pleciah, mal bez výrazu.

„Je to váš príbuzný?“ spýtal sa Stein.

„Otec.“

Kapitánove huňaté obočiah vystúpili na čelo, vrúbené rednúcimi vlasmi. „To veľa vysvetľuje. Čo presne ste s tým mečom od mala nacvičovali, kaprál? Šerm či presekávanie ľudských krkov?“

„To i ono.“

„Detstvo medzi škripcami a žeravými kliešťami človeka poznačí.“

„Poznám aj horšie prostredia, v ktorých môže človek vyrastať.“

„Nuž hej.“

„Môj otec je bohobojný muž s poctivým živobytím. Majster svojho remesla.“

„O tom nepochybujem. Navyše, mnohí kati životy nielen berú, ale aj vracajú. Z pochopiteľných príčin majú značné znalosti o ľudskom tele. Vedia naprávať zlomeniny, zasívať rany, vyberať strely. Čo váš otec?“

„Áno, má dekrét, ktorý mu dovoľuje vykonávať felčiarске úkony.“

„Aj do tohto umenia vás zasvätil?“

„Čiastočne.“

„Hm. Už rozumiem, prečo vás Schwarzenberg považoval za osožnú osobu a nechcel vás pustiť na výpravu.“

Jaroš do seba obrátil džbánok.

„Aký postoj k tomu máte vy?“

„K svojej osožnosti, kapitán?“

„Ťaháte ma za onuce, kaprál?“

„To nie, pane.“

„Táto výprava. Aký na ňu máte názor?“

„Žiadny. Plním rozkazy.“

„Ale no tak.“

„Pane?“

„Pod tou maskou, ktorú nosíte namiesto tváre, musí byť uvažujúci muž s vlastným názorom.“

„Na mojom názore nezáleží, pane. Robím, čo mi rozkážu ľudia, ktorí majú viac rozumu ako ja.“

„Ste presvedčený o tom, že vaši nadriadení sú nevyhnutne rozumnejší ako vy?“

Jaroš zaváhal. „Máme lapiť darebáka, ktorý má na svedomí množstvo životov a veľké škody na majetku. Zachráňme tým veľa kresťanských duší.“

„Iste. Ale nedali by ste prednosť skutočnej vojne? Priamo v prvej línii? Namiesto tohto trmácania sa do Bohom zabudnutých hôr.“

Jaroš pokrčil plecami. „Plním rozkazy, pane.“

„Ešte po pive, páni oficieri?“

Stein otočil pohľad k hostinskému, ktorý sa znovu pritmolil k stolu. „Stačilo.“

„Tak aspoň trúnok na dobrú noc. Hlt slivovičky...“

„Nie. Ráno vstávame čo najskôr. Nocľah je pripravený?“

„Pravdaže.“

„Veď nás.“

„Ak by vám čokoľvek prišlo na chuť, páni,“ lupol krčmár očami na pobehlicu, „stačí utrušiť slovo...“

„Len čo sa rozvidnie, nech máme napojené a osedlané kone,“ prikázal Stein stroho.

Šenkár sa úctivo zlomil v páse a zaspätkoval.

Keď sa ozbrojenci odobrali po strmých drevených schodoch do komnát, zdalo sa, že plamienky na knôtoch vyskočili veselšie. Tiene, čo doteraz halili výčap, zaliezli do kútov. Netrvalo dlho a niekto sa osmelil zanôtiť. Ostatní sa opatrne pridali.

*

Počasia vydržalo, kraj powyše Šágu bol rovinatý a cesta dobrá. Dym z paláštskych komínov zazreli ešte pred populdním. Hneď zišli z cesty a tak, ako si večer zaumienili, snažili sa vyhnúť kontaktu s miestnymi obyvateľmi.

Cez ešte nezorané pole zišli ku Krupinici a pokračovali po brehu, kde ich kryli husté vrbiny a jelšiny. Porast ich ale citeľne spomalil, museli napredovať krokom.

Zo západu obišli Palášť a napredovali proti prúdu. Prívaly z jarného odmäku a výdatných dažďov už opadli a plytké koryto lemovalo bahno. Kopytá sa z neho vynárali s hlasným mľaskotom, ako keď na sporáku pufká hustá kaša.

Náhle kroky Jarošovho koňa stíchli. Stein sa obzrel. Katov syn sa nakláňal v sedle a so záujmom hľadel pod konské nohy. Kapitán zastavil žrebca i nákladnú kobyľu a prižmuril oči.

Z naplaveniny na nich prázdnyimi očnými jamkami zírala ľudská lebka.

„Takých tu bude,“ povedal Stein. „Na poli tamto pri dedine musí byť kostí ako na cintarí. Isto aj hrdzavý meč, prilbicu či kyrys kedy-tedy vyorú.“

Jaroš naňho pozrel. Hoci sa nespýtal, Stein pokračoval: „V päťdesiatom druhom sa tu cisárske vojsko zrazilo s tureckou hordou. Naši ešte neboli pripravení a dostali krutý výprask. Tisíce umreli, tisíce padli do zajatia. Dokonca aj vtedajšieho rábskeho kapitána Teuffela odvliekli v okvách do Carihradu. Sultán ho dal zašiť do koženého mecha a hodiť do Bosporu.“

Jaroš nepatrne kývol hlavou a popchol koňa.

Kľukatá dolina Krupinice sa postupne zužovala a kopce po stranách boli čoraz príkrejšie. Porast pozdĺž rieky sa splietal s hustým lesom na úbočiach. Len čo slnko zašlo za hrebeň vľavo, medzi stromami sa zošerilo.

Potom sa pred nimi zdvihla hrádza. Pod ňou stál mlyn – ošarpaný, s deravou strechou, utopený v kríkoch a burine. Náhon bol suchý, voda z rybníka vytekala prelomeným priepustom o kus ďalej. Koleso sa už dávno nekrútilo, spútal ho zeleň a nánosy ílu.

Stein a Jaroš zosadli z koní na kraji lesa.

„Zmráka sa, zradca už možno čaká vnútri,“ zahundral kapitán. „Urobíme to, ako sme plánovali – ja postrážim okolie, vy pôjdete na výzvedy.“

Jaroš s kamenným výrazom prikývol.

Uviazali kone, zavesili klobúky na sedlové hrušky a vyzbrojili sa – Jaroš si nechal tesák a v dlaniach zovrel Steinnovu ťažkú sedlovú pištoľ s hlavňou dlhou skoro tri piade. Mečisko na kapitánov rozkaz nechal zavesený na sedle. Len by mu zavadzal.